

COMITETUL DE MONITORIZARE AL PROGRAMULUI OPERAȚIONAL REGIONAL

**Procesul verbal al ședinței Comitetului de Monitorizare al
Programului Operațional Regional 2007 – 2013
Data ședinței 27 octombrie 2008**

Comitetul de Monitorizare al Programului Operațional Regional (CMPOR) s-a întrunit, ***luni, 27 octombrie 2008, la Timișoara***, în ședință ordinară, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 765/ 2007.

Ședința a fost prezidată de președintele CMPOR, **László BORBÉLY, ministrul dezvoltării, lucrărilor publice și locuințelor**.

La această reuniune au participat membrii CMPOR (reprezentanți ai Guvernului, la nivel de secretar de stat și ai Regiunilor de Dezvoltare, la nivel de președinți de Consiliu Județean, desemnați prin hotărâre a Consiliilor pentru Dezvoltare Regională (CDR), reprezentanți ai Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor, reprezentanți desemnați prin hotărâre CDR, la nivelul regiunii, din mediul de afaceri, mediul academic, societatea civilă, ai altor ministere și instituții centrale, ai celor 8 Agenții de Dezvoltare Regională, precum și reprezentanți ai Comisiei Europene, în calitate de observatori, conform anexei atașate (***lista de prezență***).

Ordinea de zi a ședinței, votată în unanimitate de membrii CMPOR, a fost următoarea:

- 1. Cuvânt introductiv**
- 2. Aprobarea procesului verbal al ședinței CMPOR din 22 aprilie 2008**
- 3. Stadiul implementării Programului Operațional Regional pe axe și domenii de intervenție POR și măsuri pentru accelerarea implementării proiectelor –
Prezentare: Autoritatea de Management**
- 4. Stadiul implementării Programului Operațional Regional la nivel regional –
Prezentare: Organismele Intermediare POR**
- 5. Prezentare privind perspectivele financiare ale Programului Operațional Regional**
- 6. Rezultatele evaluării conformității sistemului de management al Programului Operațional Regional – Prezentare**
- 7. Stadiul proiectelor de asistență tehnică finanțate de Comisia Europeană**

8. **Recomandările Comisiei Europene privind Raportul Anual de Implementare pentru anul 2007 – Informare**
9. **Aprobarea criteriilor revizuite de selecție a proiectelor finanțabile din Axa Prioritară 1 a POR: „Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor - poli de creștere urbană” - Domeniul major de intervenție: Planuri integrate de dezvoltare, Axa prioritară 3 „Îmbunătățirea infrastructurii sociale” – Domeniile de intervenție 3.1: Reabilitarea /modernizarea / echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate și 3.4: Reabilitarea /modernizarea/ dezvoltarea și echiparea infrastructurii educaționale preuniversitare, universitare și a infrastructurii pentru formare profesională continuă**
10. **Aprobarea Planului Anual de Evaluare al Programului Operațional Regional**
11. **Stabilirea datei următoarei ședințe a CM POR; Diverse**

1. Deschiderea ședinței de către președintele CMPOR

În cuvântul de deschidere, **președintele Comitetului de Monitorizare al POR, dl. László Borbély, ministrul dezvoltării, lucrărilor publice și locuințelor** a menționat că desfășurarea ședințelor CMPOR în regiunile de dezvoltare contribuie la afirmarea vocației regionale a Programului Operațional Regional. A solicitat ca ședința să se deruleze operativ, dar să se aloce timp mai mult dezbaterii anumitor aspecte importante. A precizat că după ședința CMPOR se vor semna 5 noi contracte de finanțare a unor proiecte de infrastructură rutieră depuse de Consiliile Județene din Regiunea Vest.

Dl. ministru a salutat prezența la ședință a reprezentanților Comisiei Europene, dl. Anastassios Bougas, dl. David Sweet, dna. Aura Răducu, prezență absolut necesară pentru discutarea unor aspecte semnalate în Raportul de audit privind conformitatea sistemului de management al POR cu regulamentele UE. Totodată, dl. ministru a menționat că d-na Danuta Hubner, comisar european responsabil cu politica de dezvoltare regională, a apreciat în mod pozitiv Programul Operațional Regional cu ocazia vizitei sale în România.

Dl. ministru **László Borbély**, în calitate sa de președinte al CMPOR, a declarat statutară ședința, fiind prezenți 16 membri cu drept de vot din 24 - majoritate simplă - și a supus la vot ordinea de zi. Membrii CMPOR au aprobat în unanimitate ordinea de zi a ședinței.

În continuare, a dat cuvântul reprezentantului Comisiei Europene (CE), Direcția Generală Dezvoltare Regională (DG Regio), Dl. Anastassios Bougas.

Dl. Anastassios Bougas, a mulțumit domnului ministru pentru organizarea reuniunii Comitetului de Monitorizare al Programului Operațional Regional (CM POR) într-o

manieră descentralizată, în regiunea Vest, recomandând și celorlalte Autorități de Management să adopte această abordare și exprimându-și speranța că următoarele ședințe CM POR vor avea loc în regiuni. A mulțumit domnului ministru și întregii echipe a Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor (MDLPL) pentru eforturile depuse de a asigura buna implementare a POR, precum și autorităților locale, Agențiilor pentru Dezvoltare Regională, pentru că au dat dovadă de responsabilitate în implementarea programului, și celorlalte autorități implicate, pentru sprijinul acordat. Implicarea tuturor a făcut ca POR, alături de Programul Operațional Sectorial Mediu, să fie printre cele mai avansate în ceea ce privește stadiul implementării.

DI. Bougas și-a exprimat convingerea că depășind diferitele probleme care ar putea bloca implementarea eficientă a programului, se va putea ajunge anul viitor la o bună performanță în implementarea fondurilor structurale în România. Pentru acesta este necesar să se continue în același ritm ca și până acum. Totodată, a menționat că există interes în a avea o abordare strategică a implementării POR, subliniind că s-a realizat un progres real în ceea ce privește poliile de creștere. Există o abordare comună pentru ce înseamnă un pol de creștere și localizarea acestora, poliile de dezvoltare și mecanismele de sprijinire a acestor tipuri de poli.

Reprezentantul european a precizat că valoarea adăugată a POR constă în implementarea conceptului poliilor de creștere, lansarea axei prioritare dedicată dezvoltării urbane fiind extrem de importantă. Aceasta necesită sprijin din partea celorlalte Autorități de Management (AM), precum și un sprijin politic acordat de celelalte ministere. Totodată, este necesar găsirea unui echilibru mai bun între diferitele axe prioritare. Trebuie finanțate proiecte mai mari cu impact economic, cele deja contractate fiind de mică anvergură, iar pentru aceasta este nevoie de sprijinul autorităților locale care pot avea o contribuție strategică la implementarea programului.

DI. Bougas a considerat că trebuie rezolvate problemele de conformitate a sistemului de management, identificate în urma misiunii de audit realizată de Comisia Europeană.

2. Aprobarea procesului verbal al ședinței CMPOR din 22 aprilie a.c.

Președintele CMPOR a supus aprobării procesul verbal al ședinței CMPOR din data de 22 aprilie a.c.. **Procesul verbal al ședinței CMPOR din data de 22 aprilie 2008 a fost aprobat în unanimitate.**

3. Stadiul implementării Programului Operațional Regional - Prezentare

Dl. Gabriel Friptu, directorul general al AMPOR a prezentat câteva elemente privind stadiul implementării Programului Operațional Regional, respectiv evoluția depunerii de proiecte, valoarea totală a proiectelor și stadiul contractării.

Prima prezentare a evidențiat evoluția depunerii de proiecte pe axe prioritare și domenii de intervenție: cele mai multe proiecte, aproximativ 700 de proiecte, au fost depuse în cadrul domeniului de intervenție dedicat sprijinirii microîntreprinderilor; o depunere masivă de proiecte într-o perioadă scurtă de timp s-a înregistrat în cadrul axei prioritare dedicate îmbunătățirii infrastructurii de transport; pentru dotarea bazelor operaționale pentru intervenții în situații de urgență s-a depus un singur proiect; s-au depus proiecte și în domeniul infrastructurii educaționale și al mediului de afaceri. Autoritatea de Management preconizează că în cadrul axei prioritare 3 -- infrastructura socială - se va accelera depunerea de proiecte, având în vedere că acest tip de proiecte sunt pregătite în principal de Autoritățile Publice Locale.

În ceea ce privește proiectele din domeniul mediului de afaceri, unde sunt aplicabile regulile ajutorului de stat, dl. Friptu a subliniat că autoritățile publice locale trebuie să asigure din bugetele locale o cofinanțare de 50% din valoare proiectului. Astfel, este necesar să se realizeze o evaluare calitativă a proiectelor, din punct de vedere al utilității proiectului și a capacității de cofinanțare a bugetului local. Totodată, dl. director a menționat că anul viitor pot exista modificări pe domeniul de intervenție al POR privind reabilitarea siturilor industriale, în funcție de evoluția depunerii de proiecte.

În ceea ce privește implementarea axei prioritare dedicate îmbunătățirii infrastructurii de transport, dl. Friptu a informat membrii CMPOR că au fost semnate sau se vor semna în perioada imediat următoare proiecte reprezentând 23 % din suma totală alocată acestei axe a POR pe toate perioadele de programare. Totodată, se preconizează realizarea a 60% din nivelul indicatorilor.

Dl. Friptu a informat membrii CMPOR că dat fiind situația depunerii de proiecte pe Axa 2 a POR „Infrastructura de transport”, și anume valoarea solicitată a proiectelor aflate în proces de evaluare și selecție depășește cu mai mult de 50 % alocarea financiară pe regiune, pentru întreaga perioadă de programare, s-a luat decizia suspendării depunerii de proiecte începând cu data de 16 octombrie 2008; s-a precizat că toate proiectele aflate în proces de evaluare și selecție vor finaliza acest proces.

Referitor la stadiul implementării domeniului de intervenție „Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural”, dl. Friptu a precizat că s-au depus 21 de proiecte la nivel național, aflate în diverse etape de evaluare. Cele mai multe proiecte au fost depuse în regiunile Nord - Vest și Centru, toate proiectele fiind depuse de autorități publice locale deși acest domeniu are și alte tipuri de beneficiari. Pentru domeniul 5.2. privind infrastructura de turism, dl. director a subliniat că

proiectele depuse vizează în special modernizarea structurilor de cazare. Prin promovarea acestor proiecte nu vor fi îndepliniți indicatorii POR pentru celelalte categorii de activități finanțabile. În acest sens, Autoritatea de Management propune o discuție cu DG Regio pentru a găsi modalitatea de a face corecții care să ajute la realizarea indicatorilor de program privind numărul de turiști și calitatea serviciilor. Trebuie găsită o cale procedurală cât mai corectă și cât mai transparentă de a întrerupe depunerea de proiecte pentru structurile de cazare. În acest fel, resursele financiare pot fi utilizate pentru proiecte turistice care să atragă investiții private pentru spațiile de cazare.

În ceea ce privește situația depunerii de proiecte pe regiuni, dl. Gabriel Friptu a menționat că sunt regiuni care nu au depus proiecte pentru toate domeniile de intervenție ale POR; pentru domeniul de intervenție „Îmbunătățirea serviciilor sociale” au depus proiecte 4 regiuni, iar pentru infrastructura necesară intervențiilor în situații de urgență s-a depus un singur proiect (Regiunea Centru). Pentru domeniul de intervenție dedicat sprijinirii microîntreprinderilor, cu excepția Regiunii Centru, care este în curs de finalizare a evaluării tehnice, toate celelalte regiuni și-au încheiat evaluările. O parte din rapoartele de evaluare au fost transmise Autorității de Management a POR care este în proces de avizare a Rapoartelor pentru Regiunile Sud și București - Ilfov.

Dl. director general Gabriel Friptu a precizat că până la data de 10 octombrie a.c. au fost semnate contracte de finanțare doar pentru proiecte aferente axei prioritare 2 a POR, destinată infrastructurii de transport. Obiectivul POR este ca până la sfârșitul anului să se încheie peste 500 de contracte cu o valoare de 800 milioane - 1 miliard euro. Pentru domeniul de intervenție privind sprijinirea microîntreprinderilor se estimează că se vor încheia în jur de 500 de contracte.

Dl. Friptu a informat membrii CMPOR că Organismele Intermediare pot finanța din Asistență tehnică a POR, o parte a cheltuielilor de funcționare, în baza contractelor încheiate cu Autoritatea de Management a POR. Se preconizează ca până la sfârșitul anului, suma rămasă de 3,8 milioane euro să fie contractată de organismul intermediar al ADR București - Ilfov și organismul intermediar pentru promovare turistică constituit în Ministerul pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Comerț, Turism și Profesii Liberale.

Dl. director a precizat că Autoritatea de Management poate finanța din asistență tehnică activități necesare implementării POR. În acest sens, s-a încheiat un contract de asistență tehnică în valoare de 5 milioane euro pentru plata evaluatorilor independenți, care în anul 2009 trebuie să asigure orice solicitare din partea Organismelor Intermediare privind evaluarea tehnică și financiară a proiectelor. Sumele necontractate până la sfârșitul anului, se vor reporta pentru anul viitor. De asemenea, dl. director a menționat că până la sfârșitul anului se preconizează ca toate regiunile să aibă suportul financiar necesar campaniilor de promovare, informare și instruire pe care le vor realiza la nivel local. Pentru domeniul de intervenție „informare și publicitate”, există contracte semnate de AMPOR, o parte din

ele fiind în implementare; începând cu anul viitor se vor implementa și contracte pentru evaluarea POR.

DI. David Sweet, reprezentantul Comisiei Europene a mulțumit pentru prezentarea cuprinzătoare realizată de AM POR și a dorit să facă câteva precizări, atât de formă, cât și de fond, legate de această prezentare.

În primul rând, multe dintre informațiile prezentate se referă la numărul de proiecte, însă ceea ce va interesa în viitor vor fi fluxurile financiare legate de aceste proiecte; trebuie cunoscut numărul proiectelor depuse, perioada de timp de la depunere până la luarea deciziei de finanțare, perioada dintre luarea deciziei de finanțare și semnarea contractului și de la semnarea contractului până la începerea fluxului financiar. Deși programul se află încă la început, în cel puțin un an ar trebui să existe fluxuri financiare substanțiale, conform programării AM POR. În anul 2010 programul se va confrunta prima oară cu regula N+3 și în acest sens este necesară identificarea axelor și domeniilor care au probleme în a respecta această regulă și găsirea soluțiilor adecvate. Totodată, mai important decât numărul de proiecte va fi ponderea acestora în alocarea specifică fiecărei axe prioritare, domeniu major de intervenție și regiuni, astfel încât să se păstreze interesul beneficiarilor pentru program.

În al doilea rând, referitor la modul în care fondurile au fost alocate pentru proiecte până în prezent, reprezentantul Comisiei Europene a atras atenția că deși alocarea axei prioritare 2 a fost deja acoperită total cu proiecte, Programul Operațional Regional nu este un program de infrastructură de transport, ci un program care urmărește dezvoltarea regiunilor în ansamblu, inclusiv prin dezvoltarea infrastructurii de transport. În acest sens, Comisia apreciază gestul Guvernului de a lua în responsabilitatea sa reabilitarea drumurilor, prin propunerea prezentată de dl. Borbely, privind crearea unui program național de finanțare a drumurilor județene. Totuși, lungimea relativ mică a drumurilor județene propuse spre finanțare prin proiectele primite deja pe axa 2 a POR, nu reflectă existența unei viziuni strategice la nivel regional. De aceea, Comisia recomandă ca până la prezentarea viitorului Raport Anual de Implementare a POR pe anul 2008, Regiunile să demonstreze importanța strategică a proiectelor propuse spre finanțare.

În legătură cu stadiul axei prioritare dedicate infrastructurii sociale, dl. David Sweet a apreciat colaborarea strânsă care există între diferitele instituții ale statului implicate, subliniind că pentru a realiza progrese este nevoie de păstrarea și chiar intensificarea acestor relații de colaborare la nivel central.

Referitor la axa prioritară dedicată mediului de afaceri, dl David Sweet, a precizat că pentru domeniile de intervenție privitoare la structurile de sprijinire a afacerilor și siturile poluate, există o problemă privind proprietatea. În foarte multe situații proprietatea asupra suprafețelor respective nu este clară, fapt care împiedică elaborarea și depunerea proiectelor pentru accesarea fondurilor. Dl. Sweet a recomandat clarificarea acestei probleme, fie prin permiterea accesului mediului privat la finanțare, sub regulile ajutorului de stat, fie prin rechiziționarea de către stat a siturilor poluate care necesită reabilitare, dar al căror proprietar, nu se cunoaște.

În ceea ce privește întreprinderile, dl. David Sweet a exprimat sprijinul Comisiei pentru alocarea anuală periodică a fondurilor, care permite firmelor să depună proiecte în mai multe etape, recomandând ca procedura de evaluare și selecție să fie una cât mai simplă, având în vedere că sumele alocate fiecărui proiect sunt mult mai mici decât în cazul celorlalte proiecte de infrastructură.

Pentru axa prioritară dedicată turismului, reprezentantul Comisiei Europene, a precizat că aceasta nu trebuie acaparată de proiecte de reabilitare a structurilor de cazare, ci ar trebui să se pună accentul pe infrastructura care să permită accesul la aceste structuri. De asemenea, trebuie să existe un echilibru între proiectele de turism promovate, respectiv pentru turism cultural, patrimoniu cultural național și local. În concluzie, prin POR ar trebui să se reabiliteze, în scopul valorificării prin turism, diferite obiective turistice, iar structurile de cazare să fie asigurate de mediul privat, fără ajutor public.

În finalul intervenției, dl. David Sweet a reamintit că pe viitor trebuie acordată mai mare atenție fluxurilor financiare, pentru a ne asigura că nu vor apărea probleme în absorbția fondurilor. De asemenea, a mai precizat că cel puțin pentru moment nu este necesară o realocare a fondurilor între axe prioritare, sau între domenii majore de intervenție, însă astfel de decizii rămân la latitudinea AM POR și respectiv a CM POR.

DI. Anastassios Bougas a considerat că pentru următoarele ședințe ale CMPOR ar fi util ca Autoritatea de Management a POR să facă un raport specific privind categoriile de poli - de creștere și de dezvoltare, în care să se prezinte stadiului implementării acestei politici și acțiunile care s-au întreprins în acest sens. Acest raport va putea fi un punct de plecare pentru o discuție strategică, în cadrul CM POR, referitor la această politică.

De asemenea, dl. Bougas a atras atenția asupra diferențelor existente în implementare, atât între diferite axe prioritare, cât și între diferitele regiuni. În acest sens, a considerat util ca în cadrul următorului Comitet de Monitorizare să aibă loc o discuție privind consecințele acestor diferențe, din punct de vedere al implementării programului.

Totodată, dl. Bougas a sugerat Comitetelor Regionale pentru Evaluare Strategică și Corelare (CRESC) din regiunile aflate în urmă cu depunerea proiectelor, să elaboreze împreună cu Agențiile pentru Dezvoltare Regională vizate, rapoarte prin care să precizeze cauzele întârzierilor în depunerea proiectelor și măsurile luate pentru accelerarea procesului de depunere a proiectelor. Aceste rapoarte pot fi trimise Autorității de Management pentru POR, urmând a fi discutate în cadrul ședințelor CM POR, pentru a putea identifica cele mai bune soluții. De asemenea, având în vedere că POR nu este un program exclusiv de infrastructură locală, ci trebuie să finanțeze proiecte regionale dl. Bougas a solicitat CRESC-urilor să pregătească un raport pentru următoarea ședință a CMPOR prin care să se precizeze acțiunile întreprinse

pentru promovarea proiectelor inter județene, în special în domeniul infrastructurii de transport.

Referitor la multitudinea de proiecte depuse de mediul privat, pe domeniile de intervenție turism și microîntreprinderi, A. Bougas a precizat că AMPOR și ADR - OI trebuie să realizeze o evaluare atentă și corectă pentru a nu finanța proiecte care pot fi realizate fără ajutor comunitar, în detrimentul unor proiecte pentru care acest ajutor este absolut necesar. De asemenea, trebuie găsite alternative pentru a evita ca toți banii alocați domeniului turism să fie direcționați doar pentru finanțarea structurilor de cazare.

4. Stadiul implementării Programului Operațional Regional la nivel regional - Prezentare: Organismele Intermediare POR

Datorită timpului scurt alocat ședinței Comitetului de Monitorizare și considerându-se că au fost acoperite punctele referitoare la implementarea programului, acest punct nu a mai fost discutat.

5. Perspectivele financiare ale Programului Operațional Regional - Prezentare

DI. Gabriel Friptu, director general AMPOR, a precizat că situația financiară a Programului Operațional Regional pentru perioada 2007-2010 este sintetizată în două tabele incluse în mapa documentelor distribuite membrilor CMPOR, respectiv bugetul total și bugetul FEDR. A subliniat că AMPOR este prima autoritate de management care a solicitat și a primit rambursări de la Autoritatea de Certificare și Plăți, iar până la sfârșitul anului 2008 se estimează contractarea a 20% din bugetul total estimat. În ceea ce privește respectarea Regulii n+2/n+3, a menționat că verificarea îndeplinirii acesteia se va realiza începând cu sfârșitul anului 2010, când va exista o imagine clară asupra rambursărilor Comisiei Europene.

6. Rezultatele evaluării conformității sistemului de management al Programului Operațional Regional - Prezentare

DI. ministru László Borbély a subliniat că sprijină descentralizarea totală a implementării POR și a modului de luare a deciziilor în cadrul Comitetului de Monitorizare.

În ceea ce privește rezultatele evaluării conformității sistemului de management al POR, dl. ministru a prezentat recomandările raportului de audit al Comisiei Europene, precum și măsurile întreprinse pentru implementarea acestora. A fost semnat un Ordin al ministrului pentru definirea clară a separării funcțiilor între Autoritatea de Management și Organismele Intermediare, s-a semnat un act adițional la Acordul Cadru de Implementare a POR pentru reglementarea clară a funcțiilor delegate, s-a încheiat un protocol privind cooperarea interinstituțională în domeniul achizițiilor publice cu organismele de verificare ex-ante și ex-post, s-a definitivat procedura de

raportare a neregulilor. De asemenea, dl. ministru a precizat că sistemul informatic de raportare și monitorizare este funcțional, organismele intermediare putând introduce date în sistem.

Dl. ministru a subliniat că s-au clarificat toate recomandările formulate de Auditul Comisiei Europene, cu excepția modului de funcționare a CRESC. Comisia Europeană consideră că este o structură care dublează evaluarea proiectelor într-un stadiu superior, ceea ce generează întârzieri nejustificate ale proiectelor, cât și prin crearea unor conflicte de interese dintre beneficiari (Consilii Județene) și membrii CRESC (Consilii Județene), care iau decizii asupra finanțării proiectelor. Această problemă trebuie soluționată prin modificarea HG nr. 764, astfel încât CRESC să propună strategii, priorități, dar să nu mai participe, în mod direct, la evaluarea proiectelor.

Dl. Anastassios Bougas, reprezentantul Comisiei Europene, a precizat că discutarea aspectelor instituționale reprezintă o problemă delicată în toate statele membre și că probabil nu este nici cea mai adecvată perioadă pentru discutarea acestor aspecte având în vedere pregătirile pentru alegeri, însă, chiar și în acest context, nu este acceptabil ca banii publici să fie administrați fără a respecta legislația comunitară și națională. A adăugat că nu trebuie să se înțeleagă că DG Regio este împotriva structurilor regionale sau formelor de cooperare regională de orice tip, dar conform legislației comunitare, regiunile din România, neavând structura administrativă nu pot gestiona programele lor regionale.

Începând cu anul viitor, în cadrul CE vor începe discuțiile privind viitoarea perioadă de programare, post 2013, motiv pentru care și Statele Membre (SM) trebuie să înceapă pregătirile. În acest sens, A. Bougas a precizat că după anul 2013 România nu va mai avea un singur program operațional regional, ci vor exista mai multe astfel de programe, fapt ce impune pregătirea din timp a structurilor regionale adecvate. În acest context, discuția nu se referă la conformitatea sistemului de management și control a POR, ci la modul de pregătire a structurilor regionale necesare gestionării programelor regionale în viitor.

Revenind asupra conformității sistemului, A. Bougas a subliniat că articolul 58 din Regulament prevede clar că trebuie asigurată separarea funcțiilor de programare, gestionare, certificare și implementare. Regulamentul definește clar că Autoritatea de Management este responsabilă de implementarea politicilor și selectarea proiectelor. Dacă acest regulament a fost negociat cu toate Statele Membre, atunci această regulă se aplică în toate cele 256 regiuni ale Uniunii Europene (UE), ceea ce înseamnă că Autoritatea de Management (AM) este responsabilă de stabilirea criteriilor de eligibilitate și selecție, discutarea acestora cu Comisia Europeană și, pe baza lor, selectarea proiectelor. De asemenea, Regulamentele prevăd că Autoritatea de Management poate delega atribuții Organismelor Intermediare (OI). În cazul POR, după cum se știe, Organismele Intermediare pentru implementarea POR se găsesc în cadrul Agențiilor pentru Dezvoltare Regională. În concluzie, problema constă în dublarea criteriilor de selecție a proiectelor stabilite de AMPOR, cu criteriile/mecanismul de selecție CRESC, care nu au fost aduse la cunoștință și nici discutate

cu Comisia Europeană. Există două prevederi cheie ale regulamentelor care nu sunt respectate de situația existentă.

Dl. Bougas a informat membrii CMPOR despre existența unui raport al Transparency International, care menționează că procedurile CRESC de selecție a proiectelor nu sunt transparente. Acest raport a ajuns la Comisia Europeană într-un moment delicat atât pentru Comisie, cât și pentru România, întrucât Comisia pregătește un nou raport privind mecanismele de verificare și cooperare, fiind astfel nevoiți să răspundă criticilor existente în acest sens.

În continuare, dl. Bougas a precizat că, probabil, nu există nici un risc pentru perioada curentă de programare, întrucât distribuția orientativă a fondurilor între regiuni a fost realizată împreună cu Autoritatea de Management, astfel încât toate regiunile cunosc valoarea fondurilor de care dispun prin POR, neexistând nici o contestație în această privință. Probabil că pe viitor vor exista discuții de realocare a unor fonduri, în funcție de stadiul implementării pe regiuni, însă acesta este o problemă care se va discuta între AM și regiuni.

Reprezentantul Comisiei a subliniat că trebuie pregătite proiecte în toate domeniile, în special cele strategice, de competitivitate a regiunilor, unde este important rolul CRESC. Ca beneficiar final, principala preocupare este să nu se piardă fondurile disponibile, iar pentru aceasta este nevoie de credibilitate, care nu se câștigă prin pregătirea unor proiecte doar pentru că există contractori locali, ci prin pregătirea unor proiecte care să aibă un impact major asupra recuperării diferențelor de competitivitate care afectează regiunile României. În acest sens, există foarte multe lucruri care trebuie realizate, cu sprijinul CRESC.

Dl. Anastassios Bougas a precizat că pot avea loc blocaje în implementare, deoarece, în conformitate cu Regulamentele comunitare, Comisia nu poate rambursa plățile intermediare, dacă nu există un acord privind conformitatea sistemului. Având în vedere că deja s-au contractat unele proiecte, probabil că în câteva săptămâni se vor cere primele rambursări de la CE. Avansul primit până acum de la CE și cel care va fi primit în 2009 are rolul unui „revolving fund”, iar interesul Statului Membru este ca această sumă de 208 milioane euro să fie mereu disponibilă pentru a acorda plățile în avans, la momentul contractării proiectelor. Acest lucru se realizează prin asigurarea condițiilor necesare pentru rambursarea plăților intermediare de către CE.

Dl. Anastassios Bougas a precizat că este o situație economică internațională specială, iar criza financiară începe să afecteze și România. Aceasta înseamnă că vor fi necesare investiții în infrastructură, în special investiții publice. În acest context, este greu de crezut că cineva este dispus să își asume riscul de a bloca România în accesarea fondurilor nerambursabile comunitare, din cauza unor potențiale riscuri de conformitate instituțională. Dacă această problemă nu se rezolvă acum, pentru a evita consecințele asupra plăților intermediare sau de altă natură, se poate organiza o întâlnire, cum se propune de către minister la care să participe Comisia Europeană, membrii CRESC - ca beneficiari finali și cele trei autorități de audit, respectiv Autoritatea de Audit a Comisiei, Autoritatea de Audit din România și Direcția de Audit

Intern din MDLPL. Dar cu siguranță că la această dezbatere cele trei autorități de audit ar ajunge la concluzia că există o problemă majoră de conformitate, atunci proiectele care au fost deja selectate și contractate pot fi declarate neeligibile. În acest caz, performanțele care au fost prezentate mai devreme, la secțiunea stadiul implementării programului, pot dispărea. Mai mult chiar, A. Bougas a atenționat că recomandarea extremă a auditului ar putea fi impunerea de corecții financiare.

Concluzionând, dl. Anastassios Bougas și-a exprimat convingerea că, în aceste condiții, cu puțină bunăvoință și cu un mesaj clar pentru CRESC s-ar putea rezolva problema de conformitate a sistemului. Reprezentantul Comisiei Europene a subliniat că și pe viitor CRESC va avea rol nu doar ca beneficiar final, ci și un rol activ în promovarea unor proiecte cu adevărat regionale. În acest sens, a reiterat ideea celor două tipuri de rapoarte pe care CRESC ar trebui să le elaboreze - unul legat de activitățile realizate pentru promovarea proiectelor interjudețene, iar celălalt privind măsurile luate pentru accelerarea procesului de depunere a proiectelor.

Domnul Bougas a menționat că membrii CRESC au două variante: fie resping modificările aduse HG 764/2007 și suportă consecințele care decurg din această opțiune, fie acceptă modificarea HG 764/2007 și rezolvă problema de conformitate a sistemului de management și control a POR semnalată de audit.

DI. Răzvan Cotovelea, director general ACIS, a atras atenția asupra problematicei CRESC și asupra sprijinirii consiliilor județene de către Autoritatea de Management pentru POR și ACIS în vederea absorbției banilor comunitari. Totodată, a remarcat că MDLPL a susținut consiliile județene în soluționarea problemelor cu care se confruntă, astfel încât fondurile PHARE necheltuite de alte ministere să fie transferate proiectelor de infrastructură mare, aprobate pentru Phare CES. De asemenea, dl. director a subliniat că nu se poate negocia cu nici o autoritate de audit, întrucât în practica europeană nu se folosesc astfel de soluții.

DI. Martin Bottesch, președintele Consiliului Județean Sibiu, a precizat că prin aplicarea principiului „primul venit, primul servit”, CRESC poate interveni în procesul de selecție, prin stabilirea unor priorități de finanțare, doar atunci când în cadrul unei axe prioritare se atinge limita maximă de finanțare. De asemenea, a subliniat că atribuțiile CRESC sunt și așa mici, iar în noua Hotărâre de Guvern, CRESC va avea doar un rol consultativ. În consecință, dl. președinte este de acord cu găsirea unei soluții pentru CRESC, dar nu prin micșorarea competențelor, ceea ce ar însemna centralizare și preluarea deciziei regionale de către centru, ci prin schimbarea componenței CRESC.

DI. Gheorghe Flutur, președintele Consiliului Județean Suceava, a menționat că trebuie reformată noua instituție CRESC din cauza posibilului conflict de interese. Descentralizarea la nivel regional s-a realizat prin alocări financiare regionale, iar principiul descentralizării ar trebui păstrat și în relația regiune - județ, urmărindu-se modul de funcționare, în conformitate cu exigențele Comisiei Europene, și corectat, dacă este cazul.

În acest context, dl. Flutur a atras atenția că cea mai solicitată axă prioritară este cea destinată infrastructurii de transport; regiunea Nord - Est are pregătite dublul proiectelor care pot fi depuse, jumătate fiind în așteptare. Trebuie găsită o soluție pentru proiectele pregătite de Guvern, dar pentru care nu mai există fonduri din POR. Totodată, dl. președinte a propus menținerea CRESC, dar și elaborarea unui set detaliat de criterii, care să stea la baza punctajului pe care membrii CRESC îl folosesc prin care marja de subiectivism să fie redusă la maxim.

DI. Petru Nicolae Ioțcu, președintele Consiliului Județean Arad, nu a fost de acord cu modificarea rolului CRESC, considerând că aceasta reprezintă desființarea CRESC și centralizarea deciziilor.

DI. Silvian Ciupercă, președintele Consiliului Județean Ialomița, a menționat că România are un deficit de descentralizare; în CRESC pot fi soluționate toate problemele de suprapuneri de funcțiuni și lipsă de transparență. Cea mai mare problemă constă în faptul că inițiativa proiectelor este la nivel local și județean, iar decizia se ia la nivel regional. În CRESC ar trebui analizate numai acele proiecte care respectă Strategia Regională de Dezvoltare și au impact regional.

Referitor la problema de conformitate semnalată de Audit, dl. Ciupercă recunoaște că trebuie respectate atât regulile europene, cât și cele naționale. Astfel, în legislația românească este stipulat faptul că dezvoltarea regională este un atribut al administrației județene și nu al administrației centrale. În consecință, problemele indicate de audit au ca rezolvare întărirea responsabilității CRESC și nu diminuarea acestora.

Președintele CMPOR, dl. **László Borbély**, a precizat că există ministere care gândesc centralizat, dar MDLPL are o viziune descentralizată. În acest sens dl. ministru a propus o întâlnire în data de 3 noiembrie a.c. cu toți președinții consiliilor județene pentru a discuta și a găsi o modalitate de implementare a recomandărilor auditului, solicitând ca până la 31 octombrie a.c. consiliile județene să transmită observații la propunerea de hotărâre de guvern privind funcționarea CRESC. De asemenea, a subliniat că programul va fi blocat, dacă nu se va soluționa modificarea HG privind funcționarea CRESC.

DI. Anastassios Bougas a intervenit în dezbateri considerând că problema aflată în discuție nu ține de descentralizare, ci de responsabilitate. Există o Autoritate de Management care este responsabilă de selectarea proiectelor, iar decizia acesteia, în cazul dvs. este condiționată de sugestiile CRESC, ceea ce nu este normal. Aceste sugestii pot fi bazate pe interesul regiunilor, însă, dacă va exista o problemă legată de corecții financiare, AM este cea care va trebui să răspundă și să suporte consecințele. Deciziile CRESC în procesul de selecție, creează un mecanism de blocare a celor mai avansați, de către cei mai puțin avansați;

De aceea trebuie găsită o soluție pentru această problemă legată de atribuțiile CRESC, întrucât există un risc ridicat legat de soarta proiectelor deja contractate.

DI. A. Bougas a sugerat că este necesar ca cei prezenți să discute cu colegii lor membri în CRESC, pentru ca și ei să înțeleagă clar care este problema de soluționat pentru a se obține avizul favorabil al Comisiei privind conformitatea sistemului.

DI. A. Bougas a repetat în finalul discuțiilor că problema este una de conflict de interese, din moment ce opinia CRESC condiționează decizia Autorității de Management.

DI. Anastassios Bougas a precizat că dezvoltare regională nu înseamnă reabilitarea unui drum care leagă două localități de 5, 10 sau 20.000 de locuitori, nu înseamnă numai proiecte de infrastructură locală ci o dezvoltare modernă cu consecințele economice asupra acelei zone.

Infrastructura locală bineînțeles că are rolul ei în asigurarea calității vieții locuitorilor, însă pentru a realiza dezvoltare regională trebuie investit în dezvoltarea sistemului de poli de creștere în calitatea educației, calitatea spitalelor, a universităților. De aceea ar fi utilă organizarea, sub coordonarea MDLPL, a unei întâlniri cu toți cei implicați în dezvoltarea regională, pentru a stabili ce trebuie făcut pentru a pune bazele unei politici regionale moderne în următoarea perioadă.

7. Stadiul proiectelor de asistență tehnică finanțate de Comisia Europeană

D-na Aura Răducu, reprezentantul Comisiei Europene, a menționat că au fost contractate trei studii care au ca obiective evaluarea modul în care autoritățile locale, institutele de cercetare-dezvoltare și spitalele au capacitatea de a implementa proiectele de infrastructură, precum și a dificultăților întâmpinate pe parcursul derulării, în vederea formulării unor recomandări. Studiile sunt coordonate de Comisia Europeană împreună cu Ministerul Economiei și Finanțelor - Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale și au o durată de 10 luni.

Pentru fiecare studiu există un Comitet de Coordonare format din reprezentanți ai ministerelor direct implicate.

La următoarea ședință a CMPOR se vor prezenta recomandările studiilor privind îmbunătățirea procesului de pregătire și implementare a proiectelor de infrastructură în cele 3 sectoare.

8. Recomandările Comisiei Europene privind Raportul Anual de Implementare pentru anul 2007 - Informare

DI. Gabriel Friptu, director general AMPOR, a precizat că după aprobarea de către CMPOR, Raportul Anual de Implementare (RAI) a fost transmis Comisiei Europene,

care la data de 8 iulie a.c. a aprobat RAI ca fiind admisibil. De asemenea, a menționat că au fost primite comentarii din partea Comisiei Europene pe Raportul Anual de Implementare, comentarii care vor fi luate în considerare la elaborarea următoarelor rapoarte. Comentariile au vizat realizarea unui set de indicatori mai bine definiți, în special cei de mediu, precum și obținerea mai multor informații pe baza sistemului informatic, astfel încât să existe o coerență între datele sistemului și rapoartele de implementare. Totodată, au fost stabilite etapele următoare pentru viitoarele rapoarte de implementare.

DI. David Sweet, reprezentantul DG REGIO, a subliniat că procedura a fost urmată corect în totalitate, felicitând AM POR și MEF pentru modalitatea în care a transmis electronic RAI, prin intermediul sistemului SFC.

De asemenea, reprezentantul DG REGIO a menționat că raportul pentru anul 2007 a fost relativ ușor de elaborat, întrucât implementarea programului era într-un stadiu incipient. În raportul pe anul 2008, însă, vor fi raportate cheltuieli. Totodată, în următoarele rapoarte de implementare se va acorda mai multă atenție indicatorilor, întrucât programele operaționale nu urmăresc doar cheltuirea fondurilor, ci și realizarea obiectivelor stabilite. Progresele în implementare trebuie reflectate în rapoartele anuale și de evaluare, cu evidențierea impactului pe care l-a avut utilizarea fondurilor comunitare. În acest context indicatorii sunt foarte importanți, fiecare beneficiar având responsabilitatea modulului în care au fost utilizate fondurile comunitare.

9. Aprobarea criteriilor revizuite de selecție a proiectelor finanțabile din Axa Prioritară 1 a POR: „Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor - poli de creștere urbană” - Domeniul major de intervenție: Planuri integrate de dezvoltare, Axa prioritară 3 „Îmbunătățirea infrastructurii sociale” – Domeniile de intervenție 3.1: Reabilitarea /modernizarea / echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate și 3.4: Reabilitarea /modernizarea/ dezvoltarea și echiparea infrastructurii educaționale preuniversitare, universitare și a infrastructurii pentru formare profesională continuă

DI. Gabriel Friptu, director general AM POR, a explicat de ce vor fi supuse aprobării criteriile de selecție pentru axele prioritare dedicate dezvoltării urbane și infrastructurii sociale. În contextul definitivării și lansării axei prioritare 1 pe cele 3 tipuri de poli, este necesar să fie îmbunătățit setul de criterii pentru mai multă coerență între axa prioritară 1 și celelalte axe care finanțează aceste proiecte (axele: 2, 3 și 4). De asemenea, dl. director a precizat că se va realiza o procedură împreună cu Comisia Europeană prin care se vor introduce în textul Programului Operațional Regional anumite aspecte care nu au fost luate în considerare, fără a se opera modificări de substanță. De exemplu, pasajele supra și subterane pentru fluidizarea traficului, care nu erau menționate distinct în POR, vor fi considerate construcții noi și nu modernizări.

Totodată, dl. Friptu a propus ca în cadrul axei prioritare destinate dezvoltării urbane, structurile de afaceri să fie localizate și în mediul rural, beneficiar urmând să fie consiliul județean sau consiliul județean în parteneriat cu consiliile locale comunale; se acordă posibilitatea finanțării unor astfel de proiecte în zonele rurale ale poliilor de creștere. A propus, de asemenea, ca primele cereri de proiecte să nu includă modernizarea/ reabilitarea locuințelor sociale, întrucât procedura este complicată, neexistând o procedură clară nici la nivelul Comisiei Europene. Trebuie stabilit nivelul indicatorilor pentru astfel de proiecte (pe baza unor studii care să demonstreze nevoia de locuințe sociale) în funcție de localizarea proiectului, nivel care se negociază cu Comisia Europeană. Procedura de negociere poate dura un an și jumătate.

În ceea ce privește axa prioritară 3 „Îmbunătățirea infrastructurii sociale”, dl. Gabriel Friptu a precizat că aceste criterii au fost aprobate de Comitetul de Monitorizare, dar trebuie făcute mici corecții. Astfel, pentru domeniul 3.1. „Reabilitarea /modernizarea /echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate”, trebuie definită mai clar durata de referință pentru dobândirea proprietății. Pentru domeniul 3.4. „Reabilitarea /modernizarea /dezvoltarea și echiparea infrastructurii educaționale preuniversitare, universitare și a infrastructurii pentru formare profesională continuă” s-au făcut două modificări: sintagma „universitate de stat” s-a înlocuit cu „instituție de învățământ superior de stat” și s-a eliminat expresia „art. 55, paragraf 2” din criteriul destinat proprietății, deoarece acest articol se referă la proiectele generatoare de venituri.

DI. Dan Nicula, director ADR București-Ilfov, observator în CMPOR, a atras atenția asupra faptului că Municipiul București nu este menționat ca pol de creștere și trebuie să aibă o abordare separată, astfel încât să poată beneficia de fondurile alocate, fără a risca o redistribuire a acestora către alte regiuni.

DI. Gabriel Friptu, a subliniat că, în noua hotărâre de guvern, Municipiul București nu este menționat ca pol de creștere, astfel încât este nevoie de o abordare mult mai pragmatică și detalierea acestor aspecte în ghid.

De asemenea, DI. Dan Nicula a solicitat clarificări privind abordarea sectoarelor ca autorități publice locale în cadrul axei prioritare 1. DI. Friptu a confirmat că sectoarele sunt considerate autorități publice locale.

D-na Maria Gâju, prim vicepreședinte al Asociației Comunelor din România, observator în CMPOR, a apreciat includerea comunelor în axa prioritară 1 și susținerea de către MDLPL a celor 1168 comune prin Ordinul 7 care finanțează proiectele de infrastructură.

DI. Sorin Maxim, director ADR Vest și observator în CMPOR, a solicitat clarificări privind ambulatoriile finanțate prin POR. DI. Friptu a specificat că nu există modificări față de abordarea inițială privind finanțarea ambulatoriilor.

DI. László Borbély, președintele CMPOR, a supus aprobării criteriile de evaluare și selecție propuse de AMPOR.

Membrii CMPOR au aprobat în unanimitate criteriile de evaluare și selecție.

10. Aprobarea Planului Anual de Evaluare al Programului Operațional Regional

DI. Gabriel Friptu a precizat că la reuniunea anterioară a CMPOR, a fost prezentat Planul Multianual de Evaluare. Conform regulamentelor și atribuțiilor CMPOR, membrii acestui comitet primesc toate informațiile privind raportul de evaluare, inclusiv concluziile raportului, care va contribui la fundamentarea intervențiilor la nivel tehnic, precum și a măsurilor corectoare.

De asemenea, dl. director a menționat că în anul 2009 va avea loc o evaluare intermediară a Programului Operațional Regional, astfel încât pentru fiecare domeniu de intervenție experții independenți să evalueze stadiul implementării, să identifice eventualele probleme care necesită măsuri corective, în vederea atingerii obiectivelor. Raportul de evaluare prezintă interes pentru Autoritatea de Management a Programului Operațional Regional, Organismele Intermediare, membrii Comitetului de Monitorizare a Programului Operațional Regional, membrii Comitetelor Regionale de Evaluare Strategică și Corelare, dar și pentru beneficiari. Evaluarea, ca metodologie, se realizează pe baza unui set de întrebări, la care experții independenți trebuie să răspundă. Evaluarea anuală vizează stadiul implementării la nivel de program operațional și parțial la nivel regional. Raportul de evaluare va fi elaborat până la sfârșitul lunii august/septembrie, astfel încât să poată fi prezentat la reuniunea de toamnă a CMPOR.

Termenii de referință pentru evaluare sunt finalizați, fiind în procedură de consultare internă. Va fi consultată și Unitatea Centrală de Evaluare din cadrul ACIS. De asemenea, pentru o imagine corectă, în procesul de evaluare sunt implicate 2 persoane cu competențe din mediul universitar. Bugetul estimat este de aproximativ 200.000 euro, dar dacă vor fi identificate probleme punctuale pot fi realizate evaluări ad - hoc care să permită elaborarea unor proiecte scurte de evaluare. Rezultatele evaluării vor fi prezentate membrilor CMPOR.

DI. David Sweet a precizat că Planul Anual de Evaluare este în concordanță cu Planul Multianual de Evaluare a POR aprobat la ședință anterioară a CM POR. Reprezentantul DG Regio a subliniat că proiectul de evaluare are un calendar ambițios și speră că va putea fi respectat calendarul propus de AM POR, care prevede ca termen de finalizare luna octombrie a anului 2009. Totodată această primă evaluare reprezintă o modalitate de a afla modul în care decurge implementarea programului și viabilitatea sistemului de management și control al programului.

Concluzionând, dl David Sweet a recomandat colaborarea tuturor cu echipa de evaluatori, întrucât toți cei implicați pot beneficia de rezultatele evaluării, dacă

aceasta este realizată în cele mai bune condiții, iar evaluatorii vor avea la dispoziție toate documentele și materialele necesare.

DI. László Borbély, președintele CMPOR, a supus aprobării Planul Anual de Evaluare.

Membrii CMPOR au aprobat în unanimitate Planul Anual de Evaluare a Programului Operațional Regional.

Stabilirea datei următoarei ședințe a CM POR

Următoarea ședință a CMPOR va avea loc în primăvara anului 2009.

Diverse

Concluziile ședinței CMPOR:

- S-a aprobat modificarea criteriilor de eligibilitate și selecție a proiectelor finanțate din axa prioritară 1 „Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor – poli de creștere urbană”.
- S-a aprobat modificarea criteriilor de eligibilitate și selecție a proiectelor finanțate din axa prioritară 3 „Îmbunătățirea infrastructurii sociale” – Domeniile de intervenție 3.1: Reabilitarea /modernizarea / echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate și 3.4: Reabilitarea /modernizarea/ dezvoltarea și echiparea infrastructurii educaționale preuniversitare, universitare și a infrastructurii pentru formare profesională continuă.
- A fost aprobat Planul Anual de Evaluare al Programului Operațional Regional.
- Următoarea ședință a CMPOR va avea loc în primăvara anului 2009.

**PREȘEDINTE
COMITETUL DE MONITORIZARE AL
PROGRAMULUI OPERAȚIONAL REGIONAL**

László BORBÉLY

Ministrul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor